

Pienhankinnat – prosessi ja periaatteet

Johdanto

- Tämä aineisto on Porvoon ja Loviisan kaupunkien ja yrittäjäyhdistysten yhdessä laatima kuvaus julkisten pienhankintojen prosessista ja periaatteista.
- Aineisto ei ole menettelytapaohje – kukin hankintayksikkö ohjeistaa pienhankintojen toteutusta omilla erillisillä ohjeillaan näitä periaatteita noudattaen.
- Hankintaprosessi ja periaatteet julkaistaan avoimesti saataville.
- Hankintaprosessia tukevia toimintoja ovat mm.
 - 1) Sähköinen pienhankintaportaali
 - 2) Hankintojen viestintäsuunnitelma
 - 3) Hankintakalenteri

Pienhankinnoissa noudatettavat hankintaperiaatteet

1) Yrittäjämysteisyys

Seudun yritysten kilpailumahdollisuuksien varmistaminen, hyvänä välineenä sähköinen järjestelmä

2) Avoimuus

Noudatetaan hyvää hallintotapaa, ennakoitaan ja viestitään vuorovaikutteisesti

Pienhankinnoissa noudatettavat hankintaperiaatteet

3) Tasapuolisuus

Taataan yrityksille tasapuolinen mahdollisuus osallistua
Taataan yrityksille syrjimätön kohtelu

4) Kestävyys

Suhteellisuus, pitkäjänteisyys ja soveltuvat vaikutusarviot (YRVA, IVA, YVA)

Sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys sekä innovatiivisuus ja työllistävyys

Pienhankintojen hankintaprosessi

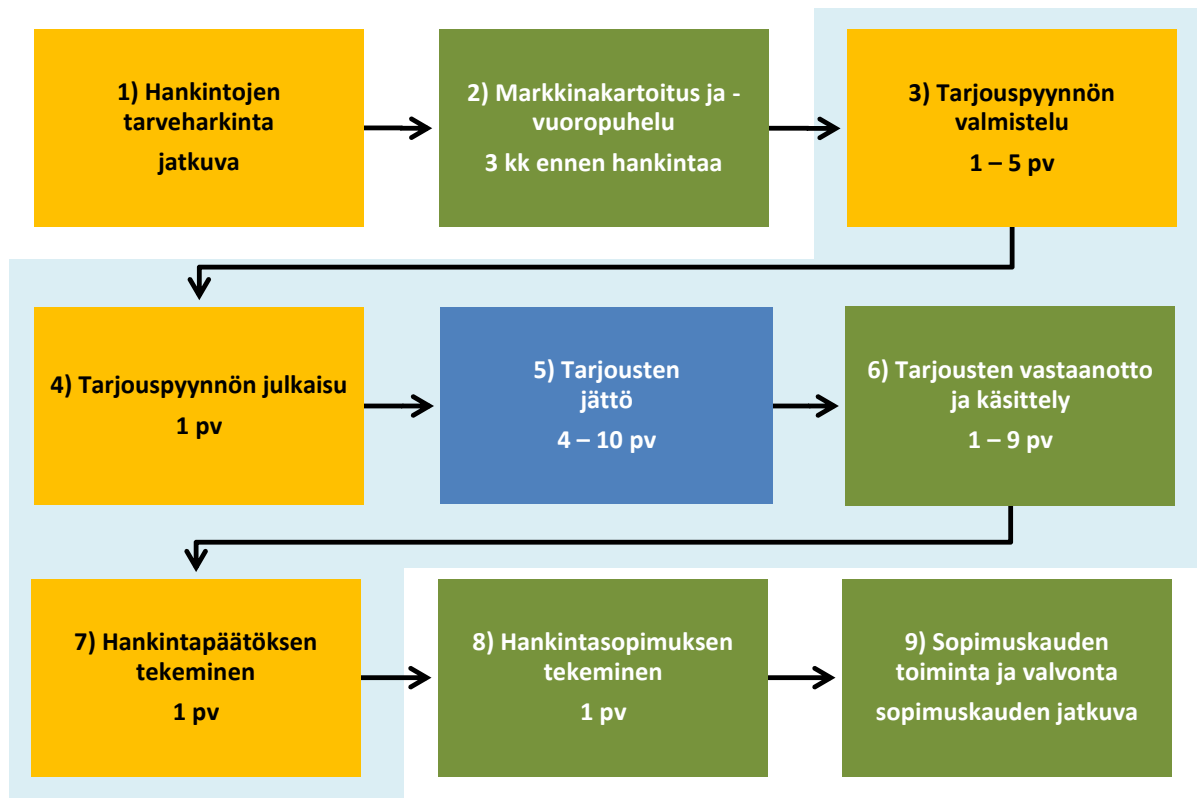
Roolit

Tilaaja

Tilaaja ja tarjoaja

Tarjoaja

Prosessin
tavoitteellinen
läpivientiaika
8 – 26 työpäivää

1. Hankintojen tarveharkinta

	Yrittäjämysteisyys	Avoimuus	Tasapuolisuus	Kestävyyys
	<p>Yrittäjämysteisyys hankintojen tarveharkinnassa varmistaa kevyet, joustavat ja kattavasti yhteiset pelisäännöt pienhankinnoille.</p> <p>Monille yrityksille pienhankinnat ovat kiinnostavia, sillä hankinnoissa menestyminen tukee yrityksen kasvua ja työllistävyyttä.</p>	<p>Avoim kilpailu tuottaa parempaa laatua ja kustannussäästöjä.</p> <p>Hankintayksikkö tuo yritysten tiedoksi hankintatarpeitaan toimimalla avoimesti.</p> <p>Kertomalla avoimesti tuotteistaan ja palveluistaan, auttavat yritykset hankintayksiköitä näiden tarveharkinnassa.</p>	<p>Hankintojen tarpeen ratkaisee hankintayksikkö.</p> <p>Tarveharkinnan tasapuolisuuden varmistamiseksi hankintayksikkö arvioi objektiivisesti omana työnä tehtävän työn ja ulkoa ostettavien palveluiden kokonaiskustannusten eroja ja kustannusvaikutuksia.</p>	<p>Hankintojen tarveharkinnan kestävyys perustuu arvioon hankinnan todellisesta tarpeesta ja käyttötarkoituksesta.</p> <p>Hankinnat mitoitetaan tarkoituksenmukaisesti ja tarvelähtöisesti arvioiden hankinnan kokonaiskustannukset.</p> <p>Hankinnan valmisteluun käytetyt resurssit suhteutetaan hankinnan kokoon.</p> <p>Hankintojen tarveharkinnassa huomioidaan kestävyden näkökulmat: taloudellisuus, ekologisuus (sis. energiatehokkuus) sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys.</p>

	Yrittäjämysteisyys	Avoimuus	Tasapuolisuus	Kestävyys
2. Markkinakartoitus ja –vuoropuhelu	<p>Ennakoiva markkinavuoropuhelu parantaa yritysten mahdollisuuksia ilmoittautua hankintojen tavaran- tai palveluntarjoajaksi.</p> <p>Tarjouskilpailu on eri yrityksiä kohtaan tasapuolisin tapa tehdä hankintoja.</p> <p>Markkinavuoropuhelu edellyttää hankintayksiköltä selkeää viestiä omista tavoitteistaan.</p> <p>Hankinta-asiantuntijoiden kanssa markkinavuoropuheluun osallistuvat hankintayksikön substanssiosaajat.</p> <p>Hankintayksikkö muodostaa asiantuntemuksensa eri toimialojen, tuotteiden, palveluiden ja usean eri yrityksen osaamisen ja tarjonnan perusteella.</p>	<p>Avoimesti toimivassa markkinavuoropuhelussa tuodaan etukäteen tiedoksi tulevia hankintoja, niiden perustietoja sekä niihin kohdistuvia vaatimuksia.</p> <p>Säännölliset seudulliset markkinavuoropuhelutapaamiset, julkisesti saatavilla olevat pienhankintojen periaatteet ja käytänteet lisäävät hankintojen avoimuutta.</p> <p>Hankintayksiköiden hankintoja tekevien henkilöiden yhteystiedot ovat julkisia ja helposti saatavissa.</p> <p>Hankintojen tukena toimii hankintayksiköiden viestintäsuunnitelma, jonka noudattaminen varmistaa avoimuuden toteutumista.</p>	<p>Markkinakartoitus ja -vuoropuhelu on julkista ja avointa toimintaa, joka kohtelee kaikkia osapuolia tasapuolisesti.</p> <p>Tiedot hankintayksiköiden markkinavuoropuhelun tilaisuuksista ja tapaamisista sekä hankintailmoitusten julkaisuun käytettävistä alustoista tuodaan hyvissä ajoin julki.</p> <p>Hankintayksikön hankintoihin liittyvät julkiset tiedot ovat helposti saatavilla kaikille halukkaille tarkoituksenmukaisissa jakelukanavissa.</p>	<p>Markkinavuoropuhelu edistää kestävän kehityksen huomioimista hankinnoissa.</p> <p>Onnistunut markkinavuoropuhelu lisää hankintayksiköiden ja yritysten tietoa kestävästä ratkaisusta ennen hankintamenettelyn käynnistymistä.</p> <p>Markkinavuoropuhelu lisää hankintayksiköiden ja yritysten tietoa eri tuotteiden ja palveluiden energiatehokkuuden, ympäristöystävällisyyden ja sosiaalisten näkökulmien arvioinnista ja määrittelystä.</p>

3. Tarjouspyynnön valmistelu

	Yrittäjämönteisyys	Avoimuus	Tasapuolisuus	Kestävyys
	<p>Tilaaajan tahto käy selkeästi ilmi tarjouspyyntöasiakirjasta.</p> <p>Tarjouspyynnön valmistelussa yrittäjämönteisyyttä tukee yrityksille annettava mahdollisuus tarjota omia ratkaisuehdotuksia tilaaajan tarpeen ratkaisemiseksi.</p> <p>Tarjousasiakirjat ja hankinnan tavoitteet laaditaan selkeästi.</p> <p>Hankintayksikkö tarkistaa jokaisen hankinnan osalta osiin jakamisen tarpeen tai tarpeettomuuden sekä mahdollisuuden yritysten yhteistarjouksille.</p> <p>Hankintayksikkö varmistaa, että tällä on tiedossaan kattavasti hankinnan kohteen kannalta relevantit yritykset.</p>	<p>Hankintojen valmisteluaiakataulusta annetaan avoimesti tietoa julkisessa hankinta-kalenterissa.</p> <p>Tarjouspyynnössä annetaan kattavat perustiedot hankinnasta ja siihen kohdistuvista vaatimuksista.</p> <p>Avoimuutta lisää selkeästi esitetyt listat tarjouksen mukana toimitettavista liitteistä ja todistuksista sekä mahdollisesti tarvittavasta erikoisosaamisesta.</p>	<p>Tasapuolisuus on syrjimättömyyttä, joka asetetaan etusijalle tarjouspyyntöä valmisteltaessa – hyvin valmisteltu tarjouspyyntö luo aidon mahdollisuuden kaikille osallistua.</p> <p>Tarjouspyynnön valmistelu hyödyntää markkinavuoropuhelun tuloksia.</p> <p>Tasapuolisuuden vaatimusta tukee mahdollisimman selkeä tarjouspyyntö, joka minimoi virheiden mahdollisuuden.</p> <p>Kaikki tieto, pienikin, on tarjouspyynnössä kaikkien käytettävissä.</p> <p>Tarjouspyynnössä kerrotaan vertailuperusteet selkeästi ja yksiselitteisesti.</p>	<p>Tarjouspyynnössä määritellään hankinnan kohteen kestävyysvaatimukset.</p> <p>Valmistelussa nostetaan energiatehokkuus vertailukriteeriksi, jos hankinnalla halutaan edistää alan kehitystä palkitsemalla edistyksellisiä ratkaisuja; tuotteen energiatehokkuus voi olla myös hankinnan vähimmäisvaatimuksena.</p> <p>Myös palveluhankinnassa energiatehokkuus voi olla kelpoisuusvaatimuksena tai sopimusehtona.</p> <p>Suunnitteluhankinnassa kelpoisuusvaatimuksena voi olla esim. tietyn tason energiatehokkuustavoite tai uusiutuvan energian osaaminen.</p>

4. Tarjouspyynnön julkaisu

	Yrittäjämönteisyys	Avoimuus	Tasapuolisuus	Kestävyys
	<p>Yrittäjämönteisesti julkaistut tarjouspyynnöt varmistavat paikallisten yritysten osallistumismahdollisuuksia.</p> <p>Hankintayksikkö varmistaa, että tarjouspyyntö julkaistaan tarkoituksenmukaisesti oikeissa viestintäkanavissa viestintäsuunnitelman mukaisesti.</p> <p>Hankintailmoitusten sähköisten julkaisualustojen käytöstä ohjeistetaan sekä järjestetään säännöllisesti koulutustilaisuuksia.</p> <p>Yrittäjämönteisyyttä on myös se, että tarjouksen antamiselle annetaan riittävästi aikaa.</p>	<p>Hankintayksikkö päättää kunkin hankinnan osalta, mikä on tarkoituksenmukaisin tapa julkaista tarjouspyyntö – avoimesti kaikille vai suoraan valituille yrityksille.</p> <p>Onnistunut markkinavuoropuhelu ja -kartoitus auttaa hankintayksikköä toimimaan avoimesti tarjouspyyntöä julkaistaessa.</p> <p>Julkiset hankintailmoitukset ja tarjouspyynnöt ovat kaikille nähtävissä helposti ja avoimesti.</p>	<p>Tarjouspyyntöjen julkaisun tasapuolisuutta varmistaa hankintailmoitusten näkyvyys yhteisesti sovituissa paikassa siten, että yritykset löytävät ne vaivatta.</p> <p>Mikäli hankinnan kannalta on tarkoituksenmukaista lähettää tarjouspyyntö suoraan valituille yrityksille, hyödyntää hankintayksikkö markkinakartoituksen tuloksia.</p>	<p>Kestävästi julkaistu tarjouspyyntö ei edellytä yrityksiltä samojen tietojen täyttämistä moneen eri paikkaan.</p> <p>Hankintayksikkö varmistaa, että yrityksille tarjotaan soveltuvien osien valmiita tarjousasiakirjapohjia, jolloin yritykset voivat optimoida tarjouksen antamiseen käytettävät resurssit.</p>

5. Tarjousten antaminen

	Yrittäjämysteisyys	Avoimuus	Tasapuolisuus	Kestävyys
	<p>Tarjouksen antaminen onnistuu parhaiten, kun hankintayksikkö on valmistellut tarjouspyynnön hankintaa koskevan alan asiantuntijan kanssa.</p> <p>Tarjousta antaessaan yritys perehtyy tarkoin hankinnan kohteeseen sekä hankintayksikön hankinnalle mahdollisesti asettamiin spesifikaatioihin, teknisiin vaatimuksiin ja rajoitteisiin.</p> <p>Yritysten keskinäinen verkostoituminen ja yhteistyö mahdollistaa laajempien ja seudullisten kokonaisuuksien tarjoamisen.</p> <p>Yritykset tarkistavat tarjouspyynnöstä, salliiko hankintayksikkö tarjouspyynnöstä poikkeavat ehdotukset.</p>	<p>Mikäli yrityksellä on tarve kysyä hankintayksiköltä tarkentavia kysymyksiä tarjouksen antamisen tueksi, ilmoitetaan kysymysten esittämismahdollisuudesta avoimesti tarjouspyynnössä.</p> <p>Hankintayksikön vastaukset yritysten esittämiin kysymyksiin hankintamenettelyn aikana tuodaan avoimesti kaikkien hankintamenettelyyn kutsuttujen yritysten tietoon.</p> <p>Avoimuuteen liittyviä periaatteita ja menettelytapoja avataan julkisia hankintoja koskevissa koulutustilaisuuksissa.</p>	<p>Tarjousten antamisen tasapuolisuuden varmistaa samansisältöinen vuoropuhelu jokaisen tarjoajaehdokasyrityksen kanssa.</p> <p>Hankintayksikkö varmistaa, että kaikilla hankintaan osallistuviksi haluavilla yrityksillä on tasapuolinen mahdollisuus osallistua hankintoihin – kaikkien kanssa toimittaessa pätevät samat käytännöt, viestintätavat ja vaateet.</p>	<p>Tarjoukset annetaan sähköisesti.</p> <p>Tarjouspyynnön vaateet ovat kestäväällä pohjalla – vaaditut sertifikaatit ovat samat kaikille.</p> <p>Tarjousta annettaessa huomioidaan kestävä kehityksen innovaatiot ja soveltuvin osin elinkaarinäkökohdat.</p> <p>Oikeanlaisen tarjouksen antamista auttaa valmis tarjouspohja.</p>

6. Tarjousten vastaanotto ja käsittely

	Yrittäjämysteisyys	Avoimuus	Tasapuolisuus	Kestävyys
	<p>Tarjoajien yrittäjämysteinen ja kohtelu tarkoittaa että, tarjoajille annetaan samat mahdollisuudet täydentää ja täsmentää tarjoustaan, antaa lisätietoja tarjoukseen liittyen.</p>	<p>Tarjousten jättämisen jälkeen käyty mahdollinen neuvottelu kirjataan muistiomuodossa.</p> <p>Tarjouspyynnössä ilmoitetaan mahdollisista koulutustilaisuuksista liittyen tarjouksen jättämiseen samalla, kun kerrotaan miten tarjoukset otetaan vastaan.</p>	<p>Tasapuolisesti toimiva hankintayksikkö varmistaa, että kaikilla tarjoajilla on samat tiedot, miten tarjoukset jätetään ja miten niitä otetaan vastaan.</p> <p>Hankintamenettelyssä huomioidaan samalla tavalla sekä isot että pienet yritykset.</p> <p>Hankintayksikkö varmistaa, että kunkin hankinnan osalta tarjousten käsittelyyn ja arviointiin asetetaan tarkoituksenmukainen työryhmä – sama ryhmä käsittelee ao. hankinnan kaikki tarjoukset.</p>	<p>Kaikessa tarjousten käsittelyyn liittyvässä työssä huomioidaan kestävyuden näkökulmat.</p> <p>Paikallisten yritysten osallistuminen ja menestyminen hankinnoissa lisää paikallista työllisyyttä.</p> <p>Tarjottavien tuotteiden ja palveluiden kestävyttä voidaan arvioida parhaiten vertailemalla elinkaarikustannuksia.</p> <p>Hankittavan palvelun tai tuotteen käytönaikainen ympäristörasitus tai energiakustannukset voivat olla osana kokonaistaloudellisuuden vertailuperusteita.</p>

7. Hankintapäätöksen tekeminen

	Yrittäjämysteisyys	Avoimuus	Tasapuolisuus	Kestävyys
	<p>Mikäli hankinnasta on mahdollista tehdä hankintayksikölle oikaisupyyntö, tiedotetaan siitä selkeästi hankintapäätöksessä ja annetaan oikaisun laadintaan selkeä ohjeistus.</p> <p>Hankintapäätös annetaan tiedoksi asianosaisille muutoksenhakuohjeineen.</p>	<p>Hankintapäätöksestä ilmoitetaan samassa paikassa, missä hankinnasta on aiemmin ilmoitettu.</p> <p>Hankintayksikkö antaa palautetta yrityksille, jotta nämä tietävät tarjouksensa puutteet, jos eivät tule valituksi.</p> <p>Tiedot hankintapäätöksistä kootaan yhteen paikkaan.</p>	<p>Hyvin laaditusta hankintapäätöksestä käyvät ilmi vertailuperusteet ja soveltamistapa sekä se, miksi valittu tarjoaja valittiin ja miksi muita ei valittu.</p>	<p>Hankintapäätös tehdään ja siitä ilmoitetaan viipymättä, jotta tarjoajayritykset saavat tiedon tarjoukseen varaamiensa resurssiensa sitomiseen tai vapauttamiseen.</p> <p>Soveltuvien osin yhteneväinen hankintapäätöspohja sujuvoittaa hankintapäätöksen laadintaa.</p>

	Yrittäjämysteisyys	Avoimuus	Tasapuolisuus	Kestävyys
8. Hankintasopimuksen tekeminen	<p>Hankintayksikkö kouluttaa ja informoi minkälaisia sopimusmalleja käytetään.</p> <p>Sopimusmalleja kehitetään yhdessä yritysten kanssa mahdollisimman tarkoituksen mukaisiksi ja joustaviksi.</p> <p>Hankintasopimuksessa kuvataan sopimuksen valvonta ja seuranta sekä sopimusrikkomuksen seuraamukset.</p> <p>Ei tehdä liian monimutkaisia sopimuksia, todetaan selkeät sopimusehdot ja varmistetaan, että sopimus on riittävän riskitön kummallekin osapuolelle.</p> <p>Tilaajan tulee reagoida riittävän aikaisin sopimuksen päättymiseen liittyen.</p>	<p>Sopimusmallit ja yleiset sopimusehdot tuodaan avoimesti nähtäville sopimusehdottain samalla foorumilla, jossa hankinnoista ilmoitetaan.</p> <p>Sopimusmalleista ja -ehdoista informoidaan jo ennen hankintamenettelyä markkinavuoropuheluvaiheessa.</p> <p>Kunkin hankinnan osalta sopimuskaudet on avoimesti nähtävillä.</p>	<p>Mikäli hankinnasta on mahdollista tehdä hankintayksikölle oikaisupyyntö, varmistetaan, että kaikilla tarjoajayrityksillä on siihen tasapuolinen mahdollisuus.</p> <p>Hankintayksikkö varmistaa, että hankintasopimuksen laadintaa osallistuu tarvittaessa samat asiantuntijat, jotka ovat valmistelleen hankintapäätöksen.</p>	<p>Hankintasopimukset ovat kootusti löydettävissä yhdestä paikasta sähköisesti.</p>

	Yrittäjämönteisyys	Avoimuus	Tasapuolisuus	Kestävyys
9. Sopimuskauden toiminta ja valvonta	<p>Hankintamenettelyn tavoitteena on onnistunut sopimus palvelun tai tavaran toimittamisesta.</p> <p>Hankintayksikkö kertoo selkeästi, mikä taho on valvontavastuussa sopimuskauden aikana.</p> <p>Palvelun tai tavaran toimituksen ja valvonnan menettelytavat ja vaiheet sovitaan osapuolten kesken, ja niistä pidetään molemmin puolin kiinni koko sopimuskauden.</p> <p>Sopimuskauden aikaiseen valvontaan otetaan kantaa jo hankinnan valmisteluvaiheessa, ja soveltuvin osin jo markkinavuoropuhelun aikana.</p>	<p>Sopimuskauden toiminnan ja valvonnan avoimuutta edistää se, että tilaajan edustajan ja toimituksen valvojan valtuudet määritellään etukäteen ja avoimesti – muita valtuuksia ei ole.</p> <p>Yhteisistä kokouksista, katselmuksista ja tiedotuksesta sekä niiden osallistujista sovitaan sopijaosapuolten kesken etukäteen.</p> <p>Sopimuskauden aikana tapahuvista ennakoimattomista muutoksista tai poikkeamista ilmoitetaan sopijaosapuolille avoimesti ja viipymättä.</p>	<p>Sopimuskauden aikana tasapuolisuus näkyy kaikkien hankinnan osapuolten keskinäisenä yhteisymmärryksenä suhteessa hankinnan tavoitteisiin.</p> <p>Hankinnan kaikkia sopimuskuppaneita kohdellaan tasapuolisesti.</p>	<p>Sopimuskauden aikana hankinnalle asetettujen kestävyysvaatimusten toteutumista valvotaan.</p> <p>Kestävyystavoitteita vertaillaan asetettuihin tavoitteisiin ja arvioidaan hankinnan ja hankintaprosessin onnistumista.</p>